

The growing role of human capital in the formation and development of a modern economy, the sense of mission of the social sphere, interdependence between economic and social components of development, the interpenetration of "economic" and "social", the formation of what could be defined as "the socio-economic relations" require new approaches to the management of social development. According to the international standard AA 1000 verification reports, stakeholders – are natural and legal persons or groups of persons who have influence on the organization, its activities, and are influenced by the organization. That is why to increase the level of information and analytic statements, which provides necessary system to manage the complex set of factors. There is a need to create the paradigm of corporate social responsibility, which will be based on the standards adopted in Western countries in order to ensure a sufficient level of Ukrainian living standards and fairness of performance, which is impossible without publicity, transparency, timeliness and reliability of the social -oriented statements.

Key words: *social-oriented reporting, corporate social reporting, corporate social responsibility, social reporting, environmental reporting.*

УДК 338.484

СУЧАСНИЙ СТАН ІНВЕСТИЦІЙНОГО КЛІМАТУ ЗАПОРІЗЬКОГО РЕГІОНУ

**О.А. Лозова, кандидат економічних наук
Запорізький національний технічний університет**

У статті розглянуто сучасний стан інвестиційного клімату Запорізького регіону та виявлено основні тенденції його погіршення. Запропоновано можливі заходи щодо формування сприятливого інвестиційного клімату та активізації інвестиційної діяльності.

Ключові слова: *інвестиції, інвестиційна привабливість, інвестиційний клімат, інвестиційна політика, інвестиційна діяльність.*

Питання залучення іноземних інвестицій є надзвичайно актуальними та важливими як для будь-якої країни світу, оскільки вони впливають на її соціально-економічний розвиток і визначають загальне зростання економіки. На сучасному етапі в період подолання економічної кризи в Україні потрібні значні інвестиції. Досвід багатьох країн світу показує, що стабілізація економіки напряду залежить від кардинальної зміни інвестиційної політики, модифікації функцій інвесторів та інших учасників інвестиційного процесу, принципів їх діяльності.

Інвестиційний клімат безпосередньо впливає на основні показники соціально-економічного розвитку України. Сприятливий інвестиційний клімат уможливує вирішення соціальних проблем, забезпечує високий рівень зайнятості населення, дозволяє оновлювати виробництво, проводити модернізацію й впроваджувати новітні технології тощо [1]. Соціально-економічний розвиток країни залежить від добробуту її регіонів. Тому, на сьогоднішній день питання, пов'язані з інвестиційною привабливістю регіонів, стабілізацією інвестиційного клімату є актуальними при формуванні державної інвестиційної політики.

Інвестиційна привабливість регіонів, проблеми залучення інвестицій та поліпшення інвестиційного клімату розглядаються в працях таких відомих вчених, як О. Гаврилюк, Т. Уманець, М. Крупка, О. Осауленко, З. Герасимчук, О. Новікова, Д. Шиян, Н. Мікула, О. Савлук, В. Геєць, І. Лукінов, О. Крайник, А. Даниленко, О. Амоша, А. Ландарь, Й. Бехер, І. Бланк.

Метою дослідження є аналіз сучасного стану інвестиційного клімату Запорізького регіону та виявлення заходів щодо активізації інвестиційної діяльності.

Методика досліджень. Теоретичною та методологічною базою дослідження стали наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених. У статті використано такі методи дослідження: узагальнення, системного підходу, аналізу.

Результати досліджень. Показники обсягів залучених інвестицій та можливостей їх освоєння є критеріями оцінки рівня економічного розвитку регіонів, їх конкурентоспроможності, можливості вирішення питань самоврядного розвитку та забезпечення суспільного добробуту [2].

Запорізький регіон відноситься до найбільш інвестиційно привабливих регіонів України завдяки великому промисловому потенціалу, наявності природних багатств, власним енергоресурсам, високому науково-технічному потенціалу, розвиненій транспортній інфраструктурі, банківській системі та доступності до ринків інших регіонів України, СНД, Європи та Азії. Іноземні інвестиції є сьогодні тим ресурсом, який в найближчій перспективі може найбільш вагомо сприяти підвищенню ефективності функціонування Запорізької області, поліпшенню соціального захисту громадян [3]. За 2014 рік у регіон надійшли інвестиції з 50 країн світу. Станом на 31 грудня 2014 р. обсяг прямих іноземних інвестицій в економіці області склав 885,2 млн дол США. Упродовж цього року в економіку Запорізької області іноземними інвесторами вкладено 80,7 млн дол США (акціонерного капіталу), що менше на 7,3% порівнюючи з обсягом надходжень прямих іноземних інвестицій за попередній 2013 рік. Зменшення обсягу іноземних інвестицій відбулося у зв'язку зі зміною вартості акціонерного капіталу за рахунок курсової різниці, яка станом на 31.12.2014 склала 306,2 млн дол США (рис. 1) [4].

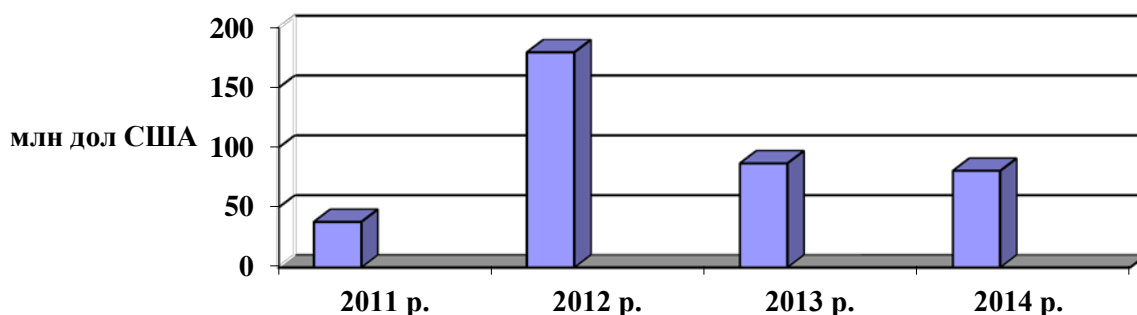

Рис. 1. Обсяг прямих іноземних інвестицій в економіку Запорізького регіону (2011 – 2014 рр.) [4]

Обсяг прямих іноземних інвестицій на одну особу становив 497,4 дол США, що на 20,9% менше ніж в 2013 році (рис. 2) [4].

Переважаюча частка інвестицій надійшла з країн ЄС – 648,0 млн дол США (73,2% загального обсягу акціонерного капіталу), інвестиції інших країн світу склали – 237,2 млн дол (26,8%). Найбільші обсяги прямих інвестицій надходять від десятки основних країн-інвесторів, яким належить 93,0% загального обсягу прямих інвестицій: Кіпр, Швеція, Республіка Корея, Естонія, Панама, Ірландія, Словаччина, Швейцарія, Бермудські острови, Беліз. У 2014 р. порівняно з 2013 р. із десятки основних країн-інвесторів Запорізького регіону вибули Велика Британія та Австрія. Їх місце зайняли Бермудські острови та Беліз. За обсягом прямих іноземних інвестицій лідером за 2011 – 2014 рр. є Кіпр, друге місце займає Швеція, а третє – стабільно займає Республіка Корея з незмінною сумою у 150 млн дол (табл. 1).

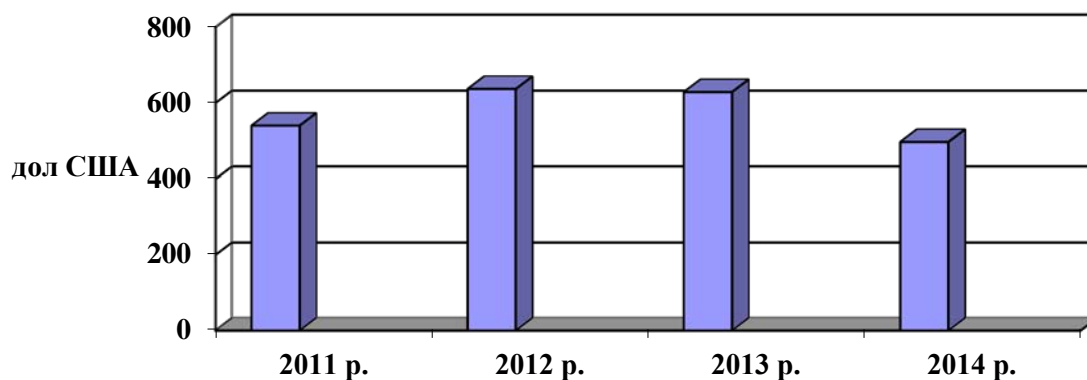

Рис. 2. Обсяг прямих іноземних інвестицій на одну особу Запорізького регіону (2011 – 2014 рр.) [4]

1. Десятка основних країн-інвесторів Запорізького регіону за обсягом прямих інвестицій (млн дол США) [5]

Країна інвестор	Станом на			
	01.01.2012 р.	31.12.2012 р.	31.12.2013 р.	31.12.2014 р.
Кіпр	382,4	551,3	516,3	354,0
Швеція	189,2	192,1	198,4	182,4
Республіка Корея	150,0	150,0	150,0	150,0
Естонія	34,9	34,7	34,7	31,8
Панама	–	–	53,9	25,0
Ірландія	22,1	22,6	22,6	22,6
Словаччина	21,2	21,2	21,3	19,7
Швейцарія	34,3	34,9	34,9	18,2
Бермудські острови	–	–	–	9,7
Беліз	–	–	–	9,5
Данія	29,8	30,1	–	–
Велика Британія	27,4	23,0	15,7	–
Австрія	18,5	18,5	10,1	–
Інші країни	65,9	65,8	66,8	62,3
Усього	975,7	1144,2	1124,7	885,2

Слід відзначити, що на підприємствах промисловості зосереджено 716,8 млн дол (81,0%), що на 112,5 млн дол менше, порівняно з 2013 р., зокрема безумовним лідером залишається переробна промисловість (615,6 млн дол) [4].

Отже, обсяги іноземних інвестицій за усіма параметрами впродовж 2011 – 2014 рр. коливаються, що знову ж таки негативно впливає на інвестиційний клімат у регіоні.

Проте слід зазначити, що Запорізький регіон знаходиться на десятому місці по залученню прямих іноземних інвестицій серед регіонів країни і в економіці області працює 1,9% вкладеного в Україну прямого іноземного капіталу [4].

Для підвищення інвестиційної привабливості регіону необхідно формування сприятливого інвестиційного клімату, спрямованого на створення сприятливих умов для активізації інвестиційної діяльності.

У Програмі “Стратегія залучення інвестицій в економіку Запорізької області на 2009 – 2015 роки” зазначено, що поліпшення інвестиційного клімату є передумовою

активізації інвестиційної діяльності та створення умов для зростання надходжень іноземного капіталу в економіку області, сприяння більш ефективному й оперативному розв'язанню існуючих проблем соціально-економічного розвитку області [3].

У 2015 році за ініціативи облдержадміністрації Управлінням зовнішніх відносин та зовнішньоекономічної діяльності було здійснено чергове опитування 69 найбільших компаній Запорізької області з метою оцінки інвестиційного клімату. За результатами опитування 50% респондентів вважає, що впродовж 2014 р. інвестиційний клімат Запорізького регіону погіршився, інша половина опитаних відзначили, що не відбулось жодних змін. Основними перешкодами для інвестування респонденти вважають високий рівень корупції, недосконалість судової системи, строки розгляду документації державними органами, а також податковий режим і митні процедури. Експерти відзначають, що головними причинами, які перешкоджають припливу іноземних інвестицій у Запорізький регіон є: воєнні дії на Сході, нестабільність фінансового ринку, економічний і політичний тиск з боку РФ.

Проте експерти виділяють і позитивні зміни інвестиційного клімату в 2014р. в Україні, а саме – відновлення співпраці з міжнародними фінансовими організаціями, обрання проєвропейського вектору розвитку, налагодження міжнародного діалогу з ЄС, НАТО, США та іншими державами-партнерами.

Для покращення інвестиційного клімату України та її регіонів експерти вважають необхідним: забезпечити широкомасштабне мирне врегулювання ситуації на Донбасі, здійснити податкові реформи, провести антикорупційну реформу [4].

Більшість респондентів вважають, що до повноважень органів державної влади відноситься вирішення проблем економічному розвитку Запорізького регіону, інших регіонів та України в цілому. Це передусім відноситься до Верховної Ради та Кабінету Міністрів України. Саме до їх компетенції належить покращення інвестиційної привабливості української економіки та активізація процесу співпраці з іноземними інвесторами. Значення та роль місцевих органів влади у процесі покращення інвестиційного середовища респонденти оцінюють досить низько [4]. Таким чином, політика центральних органів влади визначатиме привабливість України та її регіонів для інвесторів.

Висновки. Отже, в результаті проведеної експертної оцінки інвестиційного середовища Запорізького регіону більшість представників компаній (67%) оцінюють бізнес-клімат Запорізької області як несприятливий для інвестування.

Відповідно до цього для забезпечення зростання надходження коштів необхідно створити сприятливий інвестиційний клімат для інвестора, зокрема забезпечити підтримку інвестиційної діяльності, спростити дозвільні процедури на виконання інвестиційних проєктів, забезпечити інвесторам рівні права на одержання державної підтримки в інвестиційній діяльності, забезпечити дієвий захист інвестицій, стабілізувати політичну ситуацію в країні, подолати бюрократизм та прояви корупції.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Швець В. Я. Аналіз інвестиційного клімату в економіці України та шляхи його покращення / В.Я. Швець // Економічний нобілевський вісник. — 2014. — №1 (7). — С. 502 – 508.
2. О. В. Шевченко Інвестиційна активність регіонів України: вплив на економічне зростання / О.В. Шевченко // Стратегічні пріоритети. — 2009. — № 1 (10). — С. 175 – 181.

3. Програма “Стратегія залучення інвестицій в економіку Запорізької області на 2009 – 2015 роки” [Електронний ресурс] / Запорізька область – регіон можливостей. — Режим доступу: http://investmentzp.org.ua/?go=info&nomid=762&news_id=631
4. Інвестуємо в Запорізьку область [Електронний ресурс] / Запорізька область – регіон можливостей. — Режим доступу: <http://investmentzp.org.ua/?go=katalog&catid=26&podcatid=56>

Одержано 21.04.2015

Анотація

Лозова Е.А.

Современное состояние инвестиционного климата Запорожского региона

Вопросы привлечения иностранных инвестиций являются чрезвычайно актуальными и важными для любой страны мира, поскольку влияют на социально-экономическое развитие страны и ее регионов, определяют общий рост экономики. Опыт многих стран мира показывает, что стабилизация экономики в значительной степени зависит от кардинального изменения инвестиционной политики, изменения функций инвесторов и других участников инвестиционного процесса, принципов их деятельности.

Социально-экономическое развитие любой страны зависит от благосостояния ее регионов. Поэтому, на сегодняшний день вопросы, связанные с инвестиционной привлекательностью регионов, стабилизацией инвестиционного климата актуальны при формировании государственной инвестиционной политики.

Целью исследования является анализ современного состояния инвестиционного климата Запорожского региона и выявление мер по активизации инвестиционной деятельности.

Теоретической и методологической базой исследования стали научные труды отечественных и зарубежных ученых. В статье использованы следующие методы исследования: обобщение, системного подхода, анализа.

Запорожский регион относится к наиболее инвестиционно привлекательному региону Украины благодаря большому промышленному потенциалу, наличию природных богатств, собственным энергоресурсам, высокому научно-техническому потенциалу, развитой транспортной инфраструктуре, банковской системе и доступности к рынкам Украины, СНГ, Европы и Азии. Иностранные инвестиции являются сегодня тем ресурсом, который в любом случае в ближайшей перспективе может наиболее весомо способствовать повышению эффективности функционирования Запорожской области, улучшению социальной защиты граждан.

В результате проведенной экспертной оценки инвестиционной среды Запорожского региона большинство представителей компаний (67%) оценивают бизнес-климат Запорожской области как неблагоприятный для инвестирования.

Для обеспечения роста поступления средств необходимо создать благоприятный инвестиционный климат для инвестора, в частности:

- обеспечить поддержку инвестиционной деятельности;
- упростить разрешительные процедуры на выполнение инвестиционных проектов;
- обеспечить инвесторам равные права на получение государственной поддержки в инвестиционной деятельности;

- обеспечить действенную защиту инвестиций;
- стабилизировать политическую ситуацию в стране;
- преодолеть бюрократизм и проявления коррупции.

Ключевые слова: инвестиции, инвестиционная привлекательность, инвестиционный климат, инвестиционная политика, инвестиционная деятельность.

Annotation

Lozova O.A.

The current state of Zaporozhye region investment climate

Attracting foreign investments is extremely relevant and important for any country in the world, and also for Ukraine, because they affect the socio-economic development of the country and its regions, they determine the overall growth of the economy. The experience of many countries shows that the stabilization of the economy largely depends on a fundamental change of the investment policy, depends on change of the functions of investors and other participants of the investment process and the principles of their activities.

Socio-economic development of any country depends on the welfare of its regions. Therefore, to date, the issues related to the investment attractiveness of the region, the stabilization of the investment climate are relevant in the formation of the state investment policy.

The aim of the study is to analyze the current state of Zaporozhye region investment climate and identification of measures for enhancing investment activities.

Theoretical and methodological basis of the study were scientific works of domestic and foreign scientists. The article uses the following methods: generalization, systematic approach, analysis.

Zaporozhye region is one of the most investment-attractive regions of Ukraine due to the large industrial potential, the availability of natural resources, its own energy resources, the high scientific and technical potential, developed transport infrastructure, a developed banking system and accessibility to the markets of Ukraine, CIS countries, Europe and Asia. Foreign investment is now a resource that in any case, in the short term may in the most significant way help to improve the functioning of Zaporozhye region, may help to improve social protection of citizens.

As a result of expert assessment of Zaporozhye region investment climate the majority of the companies (67%) evaluate Zaporozhye region business climate as an unfavorable investment.

To increase the flow of funds, it is necessary to create a favorable investment climate for investors, in particular:

- to support investment activity;
- to simplify licensing procedures for investment projects;
- to provide investors with the equal rights to receive state support of investment activity;
- to ensure effective protection of investments;
- to stabilize the political situation in the country;
- to overcome the bureaucracy and corruption.

Key words: investments, investment attractiveness, investment climate, investment policy, investment activity.